

KOLOZSVÁRI KÖZLŐNY.

Megjelenik a lap minden Szerdén, Pénteken és Vasárnap. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására.

A lap kiadására minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására.

KERESKEDELT SZÁMAI:
A O-árban, Várban, 231. szám alatt.

KIADÓ-HIVATAL:
A Közlönynek, 231. szám alatt.

Előzetes minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a lapok kiadására. Kölcsöntét minden a la postai úton, a napok kiadására.

(D) Szemle. Mi általánban még most tartózkodni fogunk véleményezésről szóban azon reformok természetéről, melyek Ausztria constitutiális érdekében alkalmaztatás elébe néznek. Hogy a mi sajtónk ezen tárgyalásokhoz szívesebben, be kell várnunk, a mit a híres lapok a mi rendünk is: — a sajtó korlátlan ténylegségét; az azon időre, midőn a sajtó nagyobb tért nyer is, előre tudnunk kell, minő évek azok, melyek által a kormányzás vezérletét fogja, a mennyiben van tekintet ott az országok történelmi jogaira?

A mint említettük, az „O. D. P.” egy csekélyben közelebből azt állítja, hogy Bach miniszter beépítve a rendszer mitse változott, most ezen lap folytat egy érdekes ciklusozást: „Die Constitutiön Österreichs” című alatt, mely szintén Ausztria reform-irányáról foglalkozik. Mi megvalljuk, hogy utánna más történelmi jellem, s más intézkedési alapon fejlett nemet vagyunk, mint a mely magát a közvetlen Ausztriát lájla: felgöngyölít a közvetlen ausztriai irok felgöngyölít nem kevés részben különbözik: azonban mintha a kormány Bécset szék, a híres lapok leginkább tájékoztatnak a kormány irányáról, s mintha hiszitek, hogy olvasni érdekelni annak megértsébe, minő nézetek merültek fel a németek közt Ausztria constitutiális körül, azt időszankonként ismertetni kívánja, a nélkül, hogy észrevétlenek azoknak kimondja, a szabad vitatás jogát és szükségességét.

Az „Ost D. P.” fennbéli címzett ciklze ezen madsorban szakaszában, mintha felteheti, hogy éppen köztünk a szerencsésnek, komoly megértséssel, hogy mintha nem, mely az ausztriai birodalom összeget képezi, a valódi patriotizmusnak oly fényes tanuját adja, miszerint Ausztria felüloldás nézve rendűli lehet, a mi szükségesség is, hogy a belső kérdésekre nézve is a nagyon hasonló közkeletűek el nem fog maradj. Habár az „O. D. P.” nem úgy fogja fel a dolgot, hogy nemzetek saját nemzeti bizsereket, uralni hagyományai, nemzetségi becslete s a dynastia iránti hűség lekötse a esztán, az egyik ország népe éppen nem abban helyezi bizsereket, hogy magat valamelyik örökös tartomány nem után nevezze el, és hogy a magyar midőn mellé vert, nem osztráknak, hanem magyarok nevezi magát és a cseh, csehnak, az a Zrínyik, és a huszárköt harci híres belső lelki urallokló zászlója alatt életet költöztet: mintha nemlétek érdekes részleteket hoz a követezőkben.

Ausztria constitutiálisad — így írja az „O. D. P.” — a népek tetleges részvéte annál szorosabbban szükségese, mert itt az alkotmányt a sok külön nemzetiség sajátjaiság és különböző historiai egyéniségei közé kell beilleszteti, s ily alkotmány elkövetése a világ egy monarchiájában se találhat. A legveszedelmesebb volna pedig a francia musztra. (Ezt már tökéletesen osztrák D.) bára az igen csúdos. Az erős egyenlőség — folytatja — az „O. D. P.” — mely által Franciaország egy fő és egy karrá válik, s a szigorú centralizáció, mely minők erjét ezen egy fő és kar rendelkezése alá élt, minden időben utánzórszót az államférfiakat, de Ausztriára nézve ezen utnizás a legnagyobb szerencsétlenség volna. It a százados biós igazgatási rend, a birodalom egyes részének költségtartalma, a törvényi emlékeztető, minden népek nemzeti jellem — a centralizáció ellen van. Ez e részben nemcsak Magyarországot kell szeméizve venni. A német örökös tartományokban is az ó-german egyéni önállóság vágya szellem, kiváldgat ellensége a centralizáció. Tekintünk például a kis Szalzburgra. Mily buzgalommal törekedett az arra, hogy több ne Ausztriának töltse meg, hanem, hogy egy önálló koronatorony legyen. Ezen egyéniségi önállóság kischépek, a minél népek nemzeti jellem — a centralizáció ellen van. Ez e részben nemcsak Magyarországot kell szeméizve venni. A német örökös tartományokban is az ó-german egyéni önállóság vágya szellem, kiváldgat ellensége a centralizáció. Tekintünk például a kis Szalzburgra. Mily buzgalommal törekedett az arra, hogy több ne Ausztriának töltse meg, hanem, hogy egy önálló koronatorony legyen. Ezen egyéniségi önállóság kischépek, a minél népek nemzeti jellem — a centralizáció ellen van.

ható az, hogy a francia példára a birodalom egész hatalomaleme egy városba összpontosítottassák, mely akkor a jóban, de a rosszban is a birodalom dictatórává válik. Franciaországban az ily rendszer hátránya ismeltett catastrofikusan járcazett, míg Ausztria bel- és kül szerencsétlenségei közt ellenkező cést mutatkozik. I. Napoleon Schönbühnen székelt, míg Ferenc császár Pétervárdára vonult. De Napoleon még se hódította meg Ausztriát, sőt kimeríthetetlen erjét itt tanulta meg annyira becsülni, hogy vele szövetségre s barátságra lépett.

Ezen alapos és mindnyájunknál helyesebbélt okoskodás után azonban az „O. D. P.” fordítja a dolog más felét és így okoskodik: „Eppen oly kevésbé lehet és kell Ausztriának a szövetségi unio azon ily szerkesztést alkalmazni, mely a skandinávi felszervezet dívatkozik. Ezen forma virágzott azon birodalom elzárkózottságában, de nem azon világszintéren, melyet Ausztria elfoglalt. Ausztriának egy kell szervezeti minő egy birodalomnak. De egy valódi birodalom fogalomban fekszik az, hogy az egy önálló elemzéserekből összesített organismust tegyen: ezen Ausztriának történelmi kifejlett felgöngyölítés elismerését biztosítja, az, hogy a kormánytanácsok, vagyis történeti birodalmi részek saját különös képviselőit kell valóban megtartás, tehát mint aránylagosan önálló (autonom) politikai községek restaurátissanak. Ha vajon ezzel a birodalom szervezete bevégyendő, vagy pedig a mint szükségeseink lenni látszik, kiképzést tagképpen valahová egy központi képviselő állíttassék? ez kívül fekszik a vitatás terén.”

Ezen előzményekre egyszerűen kövöljük az „O. D. P.” szerkesztőjét, hogy a mint ő azt a kecsegtető előzmények után találja.

„A jövő országképviseletét, rendi”-eknek fogunk nevezetűi, írja az „O. D. P.” Azonban annyit tenne, mint a kormány és az ausztriai népek néveltség megérténi, ha valaki azon gnyhos észrevételt tesz, hogy valóban a régi rendet visszadobni szándokolták. Mi kimondjuk röviden: követelő országyűlés (Postulat-Landtag) a mostani Ausztriában lehetetlenség. A leendő rendek az 1852-ki patens alapvonalai szerint mindensetre csak tancsadó szavazattal bírandának. A tartományok képviselőinek politikai jelleműl a hompolgári ösztönzések fog függen az, hogy loyális s fontosnak indokolt komoly tanácsok a teljesedés fontosságú eldőlésnek.

Íly kiállításokkal nyilatkozik az „O. D. P.” a behozaúó alkotmányosság személtérel.

✓ (D) A szász gazdasági egylet. Az erdélyi szászoknak van egy még 1845 ben alapított gazdasági egylete. Ez augusztus 25-én Siebenben tartá közgyűlést, hol egyező véleménynyel igen bszedő tartatnak az igazság mellett, hogy Erdélyi tagositás nélkül még fog bálni. S így a tagositást a szász földön is kell vinni. A mint hozzánk tekintélyes egyéniség írja, különösen ezen egyeletnek egy szászvárosi tagja igen szeszében mutatja ki: minő akadályok tesz a magyar és székely biroktagosítás nézve azon megkívánat tökéllék, hogy a tagositást átvinni akorának mulat-lalán a határ 2/3-dát kell bírniok. A szónok véleménye oda mont ki, hogy ha a közéletnek is oda szánvta a tagositást kívánók a határ egyenértékű bírják, a tagositás kéyszerintelvisse a keresztváltó vitessé válna.

Minthoz az urbáni népnyirassza a szász földre nézve a tagositásról nem intézkedik, már régebben a szász gazdasági egylet a kormányhoz kérelemmel járult a végett, hogy a tárgyban intézkedés létesse, a mely kérelem ekkor még elatlatlan levén, most ujabb szorgalmazattal határozottat.

A szász gazdasági egylet pénzerege csekély, a mostani gyűlés által rendelkezésről 200 forintot, s mégis heves viták voltak, hogy ez összeg is jutalmul üzetessék ki a biroktagos tagosítók számára, mely végre előtártni ily kis pályadíjak nagy erőből iránytalan

voltat, azt egy külországokban, a nemzetgazdaságt tanulmányozásra végett utazó ily számára rendelék.

A fonn címzett egylet Siebenben a városi közsőség ajándéka által s fél holdnyi helyet bir, melyi gyümölcsfa-iskola alapításra a gazdasági kísérletek használ. A megyei község hasonlóan ajándékozott ezen egyeletet két hold szőlőterességre igen alkalmas helyen fekvő birtokot, mely jól bemivelve a vidék borgezdasátra hasznos befolyással van.

A gazdasági egylet ezen ülésben hihli m. Gál János ur, ki gyakorlatilag, s a „Boraszat” lapokban alapos szakmáiyányai által is a szőlő gazdaságt eszméinek terjesztése körül fontos szolgálattokat tett, — az egylet véleménynyel tisztelettel foglalkozt a nemzetiség ki, a ki is azonnal a megyései szőlőiskola számára legbecsebb szőlő vállalatot szász darabot ajánlottak.

A gyűlés tárgyai közt legfontosabbnak látjuk azt, hogy a szászok szakterelmisége is a tagositás érdekében azon nézet mellett nyilatkozott, mely mellett mi is a lapokban főként a hamovvati tagositási mozgalmak ismertetése alkalmával több versen nyilatkoztunk; miszerint a tagositatás joggyvenéséért a birtokosok részének beengedésere kellene tekinteni. És e részben mintha gazdasági községeink élénken úgy szűkös volna, s ha lehetne községeink egyetelése alapján kitárazított programmal felölt, hogy oly feladat intérvény sürgetésére, mely ezen valóban életkérdésnek minél gyorsab átítöl könyvisse, sőt némileg kéyszerítse. Mert valóban az előtűnik is nyomozásunk tetszik, hogy a birtokosok 1/3-nak valamivel több részének obscurantissma miatt, a többi szász, 2/3 részét képező birtokos, saját jólétét előbb ne azadulja. Ne a kiváltó mezevorkok ellenében semmi egyező megmaradás biztosítékának nincsen, mint néveltségünk és vagyunknak. Néveltségünk kulcsa az irodalom és iskolák, vagyunknak a földbirtok. Ha a kettőt elhanyagoljuk, a végző nemzeti bukás kikérülhetlen, míg néveltségünk és vagyunk megőrzése, sőt gyarapítása, előbb-utóbb visszacsúszni foghat tekintélyes egy nemzetiségnek. Ne a kiváltó mezevorkok ellenében semmi egyező megmaradás biztosítékának nincsen, mint néveltségünk és értéke, oly sebesen hajt mintha a bukás felé, hogy annak még cymusunknak is alig állhatunk elient. Hála istennek, hogy még a kis cymusunk van: s járjuk is inkább mint a patriarhalis kor népei kiközösítetlen medvébőrben, s éljük szász kenyerel, hogy sem földbirtokunk is idegenek csipjek ki kezünkből, mert a meg a föld a miénk, miénk a hozza. De am legnyűcsű események e földön, ezelszerű birtoklói, hogy az utolsókra ne szorúljunk.”

Arkos, aug. 20. 1859. — Ma érkezett meg S. Sz. Györgye az új gymnasiumban igazg. tanár állomásra m. vásárhelyi tanár Vajna Sándor ur, kinevezve a mgs. év. ref. fő tanács által; mikor is elfogadásra a kormány jelentékennyel, és illő lelkei ösztönre voltak gyűlvén, — az ugynevezett communialis gyűlés. Maga a bírgyalás innapelyi sept. 1-re, mint vád kezdő napjára van határova. Hogy lássa már valóban S. Sz. Györgye is keblében az életrefozódási rendes vezetést, mi a rég óta csak szép álmai közt tartozott! mily élde a szép álom kedvező valóslátára ébredni! Van mellette kinevezve meg egy segédtanár is papjeltól F. Orb Zsigmond ur. Ez így sept. 1-re egy fontos sarkpón levő, mikorra is a beigatási program a communialis gyűlésbe megállvta. — Ugyanazon alkalommal elhatározottak is az itt tanosabbi rendelkezés, az 1858-ban elhatározottokról felvett 4 elemű 1 gym. osztályra kiterjesztés, a pénztárnak. A Antal Zsigmond ur kezéré ádász, s nevezetűt egy esek körül intézköd, ezekben előjár válasszást.

Peldányul a válasszós turelem és barátság: f. h. S. Arkoson eltemetett egy pár fél éves hín, kis közöl egyik ev. ref. a másik unitárius volt; a helyből mindkét válassz papok, és énekesvezek együtt előbb elemek az utjokba elő év ev. ref. halottas hához, onnan a szokat szorítottan a szászok által felvett, a szászok beidétek egyet az unitárius hához, onnan is így mont a két halott, a két válassz név és egyházi személy által egy közös kíséretben vitteték be a közös temetőbe,

